

**ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM**

BÙI THỊ HỒNG HÀ

**KHẢ NĂNG HIỂU VÀ SỬ DỤNG TỪ NGỮ CHUYÊN NGÀNH
CỦA HỌC SINH LỚP 3 KHI HỌC MÔN TỰ NHIÊN XÃ HỘI**

LUẬN VĂN THẠC SĨ NGÔN NGỮ VÀ VĂN HÓA VIỆT NAM

THÁI NGUYÊN, NĂM 2014

**ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM**

BÙI THỊ HỒNG HÀ

**KHẢ NĂNG HIỂU VÀ SỬ DỤNG TỪ NGỮ CHUYÊN NGÀNH
CỦA HỌC SINH LỚP 3 KHI HỌC MÔN TỰ NHIÊN XÃ HỘI**

Chuyên ngành: Ngôn ngữ Việt Nam

Mã số: 60.22.01.02

LUẬN VĂN THẠC SĨ NGÔN NGỮ VÀ VĂN HÓA VIỆT NAM

Người hướng dẫn khoa học: PGS.TS Phạm Văn Hảo

THÁI NGUYÊN, NĂM 2014

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan đây là công trình nghiên cứu của riêng tôi. Các số liệu khảo sát, điều tra, kết luận trong luận văn là trung thực và chưa từng công bố ở bất kì công trình nào khác.

Tác giả

Bùi Thị Hồng Hà

LỜI CẢM ƠN

Tôi xin bày tỏ lòng biết ơn sâu sắc tới PGS.TS Phạm Văn Hảo, người thầy đã tận tình giúp đỡ tôi hoàn thành luận văn này.

Tôi xin chân thành cảm ơn những thầy cô đã giảng dạy, nhiệt tình chỉ bảo tôi trong suốt quá trình học tập và nghiên cứu.

Tôi xin chân thành cảm ơn đến Ban giám hiệu, thầy cô giáo và các em học sinh trường Tiểu học Độc Lập đã nhiệt tình giúp tôi hoàn thành đề tài nghiên cứu.

Tôi gửi lời cảm ơn của mình đến thư viện Khoa học tổng hợp tỉnh Thái nguyên đã tạo điều kiện để tôi được mượn sách phục vụ cho đề tài.

Lời cuối cùng xin dành để cảm ơn những người bạn đã luôn giúp đỡ và động viên tôi hoàn thành đề tài nghiên cứu này.

TÁC GIẢ

Bùi Thị Hồng Hà

MỤC LỤC

LỜI CAM ĐOAN.....	i
LỜI CẢM ƠN.....	iv
MỤC LỤC	v
BẢNG QUY ƯỚC VIẾT TẮT.....	vii
DANH MỤC BẢNG.....	viii
MỞ ĐẦU	1
1. LÍ DO CHỌN ĐỀ TÀI	1
2. LỊCH SỬ VẤN ĐỀ.....	2
3. MỤC ĐÍCH VÀ NHIỆM VỤ NGHIÊN CỨU.....	5
3.1. Mục đích nghiên cứu	5
3.2. Nhiệm vụ nghiên cứu.....	5
4. ĐỐI TƯỢNG VÀ PHẠM VI NGHIÊN CỨU	5
4.1. Đối tượng nghiên cứu	5
4.2. Phạm vi nghiên cứu	6
5. PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU	6
5.1. Phương pháp khảo sát thống kê ngôn ngữ:.....	6
5.2. Phương pháp điều tra ngôn ngữ	6
5.3. Phương pháp miêu tả và so sánh.....	6
6. ĐÓNG GÓP CỦA LUẬN VĂN	6
6.1. Về lí thuyết.....	6
6.2. Về thực tiễn.....	6
7. CẤU TRÚC LUẬN VĂN	6
CHƯƠNG 1: CƠ SỞ LÝ LUẬN	8
1.1. KHÁI NIỆM TỪ NGỮ CHUYÊN NGÀNH	8
1.2. MỘT SỐ VẤN ĐỀ VỀ LĨNH VỰC GIÁO DỤC, BẬC TIỂU HỌC VÀ MÔN HỌC TỰ NHIÊN VÀ XÃ HỘI.....	17
1.2.1. Giáo dục và những vấn đề của giáo dục	17
1.2.2. Cấp tiểu học và môn học Tự nhiên và xã hội	25
1.3. TRƯỜNG TIỂU HỌC ĐỘC LẬP, PHƯỜNG TRUNG THÀNH THÀNH PHỐ THÁI NGUYÊN	29
CHƯƠNG 2: KHẢO SÁT TỪ NGỮ CHUYÊN NGÀNH TRONG SÁCH TỰ NHIÊN VÀ XÃ HỘI LỚP 3.....	33

2.1. DẪN NHẬP	33
2.2. KHẢO SÁT TỪ NGỮ CHUYÊN NGÀNH TRONG SÁCH GIÁO KHOA TỰ NHIÊN VÀ XÃ HỘI LỚP	34
2.2.1. Khảo sát cấu trúc nội dung sách giáo khoa tự nhiên và xã hội lớp 3	34
2.2.2. Khảo sát từ ngữ chuyên ngành trong sách giáo khoa Tự nhiên và xã hội lớp 3	37
2.3. VIỆC GIẢI THÍCH TỪ NGỮ CHUYÊN NGÀNH	52
2.3.1. Việc giải thích từ ngữ chuyên ngành theo sách giáo khoa	52
2.3.2. Giải thích từ ngữ chuyên ngành trong sách giáo viên	54
2.3.3. Việc giải thích từ ngữ chuyên ngành ở giáo viên	56
CHƯƠNG 3: KHẢO SÁT TRONG THỰC TẾ KHẢ NĂNG HIỂU VÀ SỬ DỤNG TỪ NGỮ CHUYÊN NGÀNH CỦA HỌC SINH LỚP 3 KHI HỌC MÔN TỰ NHIÊN VÀ XÃ HỘI; NHỮNG NHÂN TỐ ẢNH HƯỞNG; PHƯƠNG HƯỚNG VÀ GIẢI PHÁP	58
3.1. DẪN NHẬP	58
3.2. KHẢO SÁT VIỆC HIỂU VÀ SỬ DỤNG TỪ NGỮ CHUYÊN NGÀNH KHI HỌC MÔN TỰ NHIÊN VÀ XÃ HỘI CỦA HỌC SINH LỚP 3	60
3.2.1. Khảo sát chủ đề 1: Con người và sức khỏe	60
3.2.2. Khảo sát chủ đề 2: Xã hội.....	63
3.2.3. Khảo sát chủ đề 3: Tự nhiên	65
3.3. NHỮNG NHÂN TỐ ẢNH HƯỞNG ĐẾN KHẢ NĂNG HIỂU VÀ SỬ DỤNG TỪ NGỮ CHUYÊN NGÀNH CỦA HỌC SINH LỚP 3	73
3.3.1. Ảnh hưởng của lớp từ vựng trong ngôn ngữ đối với khả năng tiếp nhận và sử dụng từ ngữ chuyên ngành.....	75
3.3.2. Lượng từ ngữ chuyên ngành trở nên quá tải và chuyên sâu đối với nhận thức của lứa tuổi lên 8.....	76
3.3.3. Ảnh hưởng của nhân tố trường học	79
3.3.4. Ảnh hưởng của nhân tố xã hội.....	82
3.4. ĐỀ XUẤT GIẢI PHÁP	83
KẾT LUẬN	85
TÀI LIỆU THAM KHẢO	87
PHỤ LỤC	

BẢNG QUY ƯỚC VIẾT TẮT

STT	VIẾT TẮT	VIẾT ĐẦY ĐỦ
1	SGK	Sách giáo khoa
2	UNESCO	Tổ chức Giáo dục, Khoa học và Văn hóa của Liên hiệp quốc (United Nations Educational Scientific and Cultural Organization)

DANH MỤC BẢNG TRONG LUẬN VĂN

Bảng 1.1: Bảng thống kê số lượng học sinh trường tiểu học Độc Lập	31
Bảng 2.1: Các chủ đề và số lượng từ ngữ chuyên ngành trong sách Tự nhiên và xã hội lớp 3	34
Bảng 2.2: Cơ quan hô hấp và số lượng từ ngữ chuyên ngành.....	38
Bảng 2.3: Cơ quan tuần hoàn và số lượng từ ngữ chuyên ngành	39
Bảng 2.4: Bài 7 và số lượng từ ngữ chuyên ngành.....	40
Bảng 2.5: Cơ quan bài tiết nước tiểu và số lượng từ ngữ chuyên ngành.....	41
Bảng 2.6: Cơ quan thần kinh và số lượng từ ngữ chuyên ngành.....	43
Bảng 2.7: Chủ đề 2, phần 1: Gia đình và số lượng từ ngữ chuyên ngành	44
Bảng 2.8: Chủ đề 2, phần 2: Trường học và số lượng từ ngữ chuyên ngành	45
Bảng 2.9: Chủ đề 2, phần 3: tỉnh, thành phố nơi bạn sống và số lượng từ ngữ chuyên ngành.....	46
Bảng 2.10: Chủ đề 3, phần 1: Thực vật và số lượng từ ngữ chuyên ngành.....	48
Bảng 2.11: Bài 41- Thân cây và số lượng từ ngữ chuyên ngành	48
Bảng 2.12: Bài 43- Rễ cây và số lượng từ ngữ chuyên ngành	49
Bảng 2.13: Chủ đề 3, phần 1: Động vật và số lượng từ ngữ chuyên ngành	50
Bảng 2.14: Chủ đề 3, phần 2: Mặt Trời, Trái Đất và số lượng từ ngữ chuyên ngành	51
Bảng 3.1: Số lượng và đặc điểm học sinh khối lớp 3 trường tiểu học Độc Lập	58
Bảng 3.2: Khảo sát thống kê.....	58
Bảng 3.3: Kết quả đánh giá kỹ năng viết.....	59
Bảng 3.4: Kết quả khảo sát khả năng nhận biết và hiểu từ chủ đề 1- Cơ quan tuần hoàn ...	61
Bảng 3.5: Kết quả khảo sát những câu đúng ở mức độ cao trong chủ đề 1: Con người và sức khỏe	61
Bảng 3.6: Kết quả khảo sát thái độ của học sinh với bài học	62
Bảng 3.7: Kết quả khảo sát thái độ của học sinh với phần 2: Cơ quan tuần hoàn trong chủ đề 1: Con người và sức khỏe.....	62
Bảng 3.8: Thống kê số lượng khảo sát	63
Bảng 3.9: Kết quả khảo sát những câu đúng ở mức độ cao trong chủ đề 2: Xã hội ...	64

Bảng 3.10: Kết quả khảo sát những câu đúng ở mức độ thấp trong chủ đề 2: Xã hội	65
Bảng 3.12: Kết quả khảo sát những câu đúng ở mức độ cao trong chủ đề 3: Tự nhiên phần Thực vật	66
Bảng 3.13: Kết quả khảo sát chủ đề 2: Tự nhiên, phần động vật	68
Bảng 3.14: Kết quả khảo sát chủ đề 3, phần Mặt trời, Trái Đất	71
Bảng 3. 15: Kết quả khảo sát thái độ của học sinh đối với các môn học	72

MỞ ĐẦU

1. LÍ DO CHỌN ĐỀ TÀI

Từ ngữ chuyên ngành là một lớp từ vựng quan trọng được sử dụng trong những lĩnh vực riêng biệt trong xã hội. Đây là lớp từ mang những đặc trưng riêng và chính là cách gọi khác của thuật ngữ khoa học.

Trong lĩnh vực giáo dục, từ ngữ chuyên ngành được sử dụng nhằm mục đích mang lại cho học sinh những kiến thức nền tảng về tự nhiên và xã hội, nhằm đạt tới những mục tiêu mà giáo dục đề ra như: thấu hiểu, phát triển, lưu giữ, sử dụng tri thức của nhân loại thông qua đối tượng là học sinh. Mỗi một thời đại có một nền giáo dục tương xứng và lớp từ ngữ chuyên ngành cũng theo thời đại mà tăng nhanh. Vấn đề giáo dục được cả xã hội quan tâm là: làm thế nào để chuyển tải được lượng tri thức thông qua những từ ngữ chuyên ngành để học sinh có thể thấu hiểu và sử dụng lượng tri thức đó phục vụ cho bản thân mình và xã hội. Chính vì vậy ở mỗi một một khoảng thời gian nhất định, nền giáo dục của mỗi quốc gia luôn phải thay đổi, phải cải cách để bổ sung lượng kiến thức mới, để lượng kiến thức được giảng dạy cho học sinh trong các trường học không lạc hậu với xã hội, với thời đại.

Từ sau năm 1945 đến nay, chúng ta đã thực hiện ba lần cải cách giáo dục. Mỗi lần cải cách giáo dục là một lần thay đổi sách giáo khoa. Vào năm 2002, chỉ thay đổi chương trình và sách giáo khoa để phù hợp, đáp ứng, hội nhập với xu hướng thời đại chứ không phải cải cách giáo dục. Bộ Giáo dục và Đào tạo đã trình Quốc hội và thực hiện đổi mới chương trình sách giáo khoa. Trong lần thay đổi này, số lượng từ ngữ chuyên ngành cũng tăng lên và chứa đựng trong mỗi từ ngữ một lượng kiến thức nhất định.

Giai đoạn giáo dục tiểu học nhằm giúp học sinh hình thành những cơ sở ban đầu cho sự phát triển đúng đắn và lâu dài về đạo đức, trí tuệ, thể chất, thẩm mỹ và các kỹ năng cơ bản để học sinh tiếp tục học trung học cơ sở. Mục tiêu chính của giáo dục tiểu học là giúp tất cả học sinh biết đọc, biết viết và biết tính toán với những con số ở mức độ căn bản, cũng như thiết lập những hiểu biết bước đầu về các môn khoa học trong lĩnh vực tự nhiên và xã hội.